



Ведомствата имат малко пари за откупки, но могат да улеснят пътя на художника до колекционера. В днешно време авторът им благодари с картина, а не с лоялност – това е от полза и за разнообразяването на държавните сбирки

ИРИНА ВАГАЛИНСКА

Заводски комини, тъканки, портрети на лидери от минала епока. Галерия „Индустриални 11“ изглежда подходящо място за изложбата „Неочакваните открития от Фонда на МВнР“. Сбирката на Визитно е събирана от началото на 60-те, така че сюжетите са предсказуеми. Ако има открития, те са свързани с авторите. Например Георги Бабев – неочаквано суров в „Кремиковци“ и в пейзажа от Бургас, където баскетболистите са измислили любимите му романтични лодки. Или Милка Пейкова – толкова харесвана като портретистка заради работата ѝ по образите на личности като Дора Габе, Елисавета Багрина, Радко Ралин и Тригор Вачков, тук е включена с портрет под платно с Тодор Живков. Бившият Първи есец сериозно, а главата му закрива началната година на основаването на българската държава върху зърба на НРБ, така че се вижда само 1944-а и по този начин Живков сякаш казва:

„Всичко започва от мен“

По неведома причина портретът не е добил популярност. „Май не са го показвали никъде пред широка публика, ние му заковахме пироните на рамката, както се казва – усмихва се Людмила Димитрова, директор на Културния институт към Министерството на външните работи. – Но живописецът може да е добър независимо от избора на обекта.“ А обектът може да остане недоволен от художника независимо от това, че е добър. Какво так, рисуването на крале, диктатори и партийни функционери винаги е криело рискове.

Министерски



Едно от неочакваните открития: „Кремиковци“ на Георги Вацев (горе).
Със „Семейство пред телевизора“ към средата на 60-те ни върши Георги Петров



КОЛЕКЦИИ

Иначе във фонда на МВНР преобладават пейзажите и това е естествено – купувани са за освежаване на интериори. Но не липсват и исторически платни като „Победата на цар Калоян над Бонифацио“, „Пребояването на Ниш“ или „Реквием за Самуиловите боци“. Количествено живописата надделява над графиката, а и над по-късно създадената скулптурна обирка. Само картините са над 1000 и сред тях има творби на Владимир Димитров-Майстора, Златко Бояджиев, Васил Бараков, Дечко Узунов, Стоян Венев, Ненко Балкански, Илија Петров. Класиците са препочитани през 60-те и 80-те, когато е наизувно най-усилено. От наскоро тубикубаното измерване на изкуствоберката Бойка Донеvsка става ясно още, че за министерската колекция са купувани и картини на Йосиф Левиев, Емил Пиронков, Георги Божилков-Слана, Светлин Русев, Дора Бонева, Свilen Блажев, Трети Аса, Станислав Памучиев, Милко Божков, Ивайло Мирчев, Андрей Давид. Основният през 2005-а Културен институт добави нови имена: Величко Маринчевски, Георги Георгиев-Жорас, Николай Петков, Любен Тенов. И между-времево опитва да приключи капитализирането, което не е никак лесна работа.

„Нямате възможност да обикоим всичките ни музеи по света, но 95 процента от тях вече така или иначе са обхванати, създадени са паспорти за всяко произведение там. С изключение на няколко картини тук, в централата, всичко е идентифицирано. Липсващите картини не са от знаими автори – вероятно просто са забутани някъде. Нямате си представа какво забарихме, докато обикаляхме кабинетите и стаяте в министерството, на какви

съкровища зад гардеробите

и шкафовете се натъкнахме? Както се роди в килера на стари къщи, така преобрътахме всичко и тук. Разбрах се, че открихме забравен прекрасна картина на Никола Кокухаров, а и оти акварел на Васил Стоилов загворото в една от стаяте на министерството – него също никой никога не го е харесал и го е свалил от стената“, добави Людмила Димитрова.

Вкусове всекакви, само че дори за тези на министрите не може да се направят изводи, преди да е приключила мащабната акция по инвентаризацията и преоценката на фонда. Това се прави с помощта на квалифицирани изкуствоведи, така че да не може да се случи в списъка на домакинката да има и картина за 25 лева, изброена петдесет лева

клармерите и тълбода.

Културният институт е разширил сбирката с 60 нови произведения от млади автори. Но е извадил от нея 18 творби на един от най-търсените български художници - Димитър Казаков-Нерон. „Посети ме сме разказвали случая, защото неговата съпруга не искаше шум по медиите - повисна Людмила Димитрова. - Ние то посолство в Лондон имаше 18 картини на Нерон, останали там след изложба през 1992 г. Нямаше документация, въ основа на която да можем да ги задържим, след като наследниците си ги поискат. Не можехме да направим нищо друго, освен да организираме пренасянето от Лондон, предадохме им ги в идеално състояние.“

Парижкото подразделение на колекцията обаче си е непоколебимо и със сигурност е от най-интересните, покрай изданият каталог под заглавие „1 Avenue Papi“ - адреса на посолството. Една от причините е, че още по времето на посланик Владимир Топенаров през 60-те и началото на 70-те се утвърждава практиката да се канят на гости известни художници, в замъна на което те пак даряват свои творби. За престоя си там през 1970-а с шикъл картини се е отблагодарила и Злато Бояджиев.

Има отделен каталог и с творбите, събирани през годините в посолството ни в Белград („Бирчанинова 26“). Освен с картини на художници като Васил Стоилов, Константин Щъркелов, Димитър Киров и Дечко Узунов там разполагат и с резбовани тафани в духа на Тревненската школа. Направени са в края на 30-те, когато цар Борис одобрява устройство на резиденцията

за 5 милиона златни лева

Наред е посолството ни в Рим, но парите тази година не стигнаха за отпечатването на каталога.

За разлика от царските времена и от годините на соца след създаването на Комитета за изкуство и култура през 60-те днес държавата не харчи за картини с широка ръка. „Това нямаме лимит. Купувахме най-доброто от всяка изложба“, потвърждава за „ТЕМА“ някогашният председател на комитета Георги Йорданов. Нещо, което Людмила Димитрова и останалите 7 съпрудници в института сега не могат и да си представят с до 15 000 лева за откупки годишно. Но пак в днешно време художниците не се чувстват длъжни да отговарят с политическа лоялност на всеки жест от страна на властта, така че тематично



Това няма да е последната изложба с картини от фонда, обещава Людмила Димитрова

експозицията на министерството се разполага с по-бързи темове.

Търсят се всякакви форми на „културен бартер“. Институтът инвестира в неоткрити таланти, като подпомага ежегодните пленери на бъдещите художници от НБУ. Те пак оставят свои картини за фонда. По подобен начин отбръщат на подкрепата и младите автори, които правят изложби в галерията на Външно - „Мисията“. Идеята не е чужда и на Министерството на културата, което предоставя безплатен терен за изложби в своята галерия „Средец“. При средно 2 експозиции месечно общият им брой годишно не надвишава 24, а кандидатите да показват изкуството си там стигат и до 100, казва директорката Мариана Караkostова. Кой да плаща, решават експертите на министерството. От „Средец“ не взимат процент при евентуална продажба, но макар и небивали, авторите даряват по някое платно. Като Ненко Токмакчиев, оставил педнаж след изложбата си тази пролет - картината му вече е пратена в Националната художествена галерия, както е по регламент.

Практика в Културния институт на МВнР е и да се харчат остатъците от парите по проекти не за коледни подаръци, а за живописни платна. „Но може би тази година няма да го направим, вече не ни притиска от посолствата по целия свят: дайте ни картини, искаме още... Преодоляхме дефицита след закриването на няколко дипломатически мисии, а и ние пак оставихме картини само в представителните кабинети и помещения на министерството - казва директорката на института. - Вече не е както преди да висят по всички стени и да взима кой каквото си поиска. Защото ми се е случвало да чужд

виеш ми, тези дни установих, че

Щъркелов ми е над главата

Загърба на Людмила Димитрова пак висят две платна на Величко Маринчевски. Защото лично тя много харесва автора, а и от опит е установила, че окачането на картина в кабинета на директора е добър начин за подпомагане на изкуството. При срещите с чуждестранни партньори все някой ще се замисли, друг ще попита за автора, трети ще поиска да си купи нещо от него и току-важ художникът направил първи стъпки на световния пазар. „Много харесвам програмата на американците Art in Embassies, това е простичко и ефективно средство за популяризиране на местните художници навън. Напишете името на програмата в Гугъл и ще видите, че като кликнете на София, се отваря дълъг списък с автори, представени в американското посолство тук. Изматат спомнете им, сайтовете, профили... Американците имат практика всеки месец посланик, като опита някъде, да взема със себе си неща на художници, които харесва. В бъдеще ще го правим и ние“, обещава директорката на Културния институт.

А какво мисли за идеята да се направи един ден обща изложба „Министерски колекции“? Хрумването на „ТЕМА“ я кара да види две рамене: „Защо не? Не всички министерства имат такива големи и съществено събирани колекции като нашата, но пак ще е интересно да се покажат картините им, доколкото те също са част от историята и показват вкусовете на различните правителства. Не е невъзможно, въпрос на партньорство, желание и добра комуникация. Но всъщност защо да включваме само министерствата? Така ще пропуснем хубавата колекция на БНБ.“